

๔. กรรมบถ กล่าวถึงการกระทำทางใด ?

บทที่ ๒ อภิสกกรรมบถ

อภิสกกรรมบถข้อที่ ๑ ปาณาติบาต

“การฆ่า” หมายถึง การทำให้ตาย “สัตว์” หมายถึง สัตว์ทุกชนิดทั้งที่เป็นมนุษย์และสัตว์ดิรัจฉาน มีข้อห้าม ๓ ประการ คือ

๑. การฆ่า
๒. การทำร้ายร่างกาย
๓. การทรมาน

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้ เพื่อให้ทุกคนมีเมตตาจิตในเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ปาณาติบาตนั้น จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ ต้องประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. สัตว์มีชีวิต
๒. รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
๓. มีจิตคิดจะฆ่า
๔. พยายามเพื่อจะฆ่า
๕. สัตว์นั้นตายด้วยความพยายามนั้น

ปาณาติบาตนั้น มีโทษมาก เพราะเหตุ ๔ ประการ คือ

๑. สัตว์ใหญ่
๒. สัตว์นั้นมีคุณ
๓. ความพยายามของผู้ฆ่ามีมาก
๔. กิเลสของผู้ฆ่ารุนแรง

อภิสกกรรมบถข้อที่ ๒ อทินนาทาน

“การถือเอา” หมายถึง การหยิบของนั้นมาเป็นของตัวเองโดยพลการ โดยที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ไม่ได้อนุญาตให้ด้วยกาย เช่น พักหน้าให้ โบกมือให้เป็นต้น ไม่ได้อนุญาตให้ด้วยวาจา เช่น บอกให้เป็นต้น อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือด้วยอาการอย่างขโมย เช่น ลัก ฉก ชิง วังราว ตู ตระบัด ปลอมแปลง ลักลอบ ยักยอกเขา เป็นต้น จะทำเองหรือใช้ให้ผู้อื่น ทำด้วยกาย หรือด้วยวาจา จัดเป็นผิดเหมือนกัน

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้ทุกคนเคารพสิทธิในทรัพย์สินสมบัติของกันและกันให้รู้จักทำมาหากินเลี้ยงชีวิตโดยสุจริต อทินนาทาน จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้นั้น ต้องประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ของนั้นมีเจ้าของหวงแหน
๒. รู้ว่าเจ้าของหวงแหน
๓. มีจิตคิดจะลัก
๔. มีความพยายามในการลัก
๕. ได้ของนั้นมาด้วยความพยายามนั้น

อภิสกกรรมบถข้อที่ ๓ กาเมสุมิฉฉาจาร คำว่า กาม ในคำว่า กาเมสุมิฉฉาจารนั้น ได้แก่ เมถุนสมาจาร ๒ อย่าง คือ

๑. สหการสันโดษ ความพอใจเฉพาะคู่ครองของตน
๒. พรหการคมนะ การละเมิดคู่ครองคนอื่น

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้ทุกคนเคารพสิทธิในคู่ครองหรือคนที่เรารัก เพื่อป้องกันความแตกร้างในหมู่มนุษย์ กาเมสุมิฉฉาจาร จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้นั้น ต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. บุคคลที่ไม่ควรไปล่วงละเมิด
๒. จงใจจะเสพในบุคคลนั้น
๓. มีความพยายามในการเสพ
๔. ให้อวัยวะเพศถึงกัน ได้แก่ มรรค ๓ คือ ทวารหนัก ทวารเบาและปาก

อกุศลกรรมบถ ข้อที่ ๑

๑. การทำร้ายร่างกาย เป็นปาณาติบาตเกิดขึ้นทางใด ?

ก. ทางกาย ข. ทางวาจา

ค. ทางกายกับวาจา ง. ถูกทุกข้อ

๒. สั่งให้คนอื่นฆ่า จัดเป็นปาณาติบาตเกิดขึ้นทางใด ?

ก. ทางกาย ข. ทางวาจา

ค. ทางกายกับวาจา ง. ถูกทุกข้อ

๓. ความคิดใด เป็นองค์ประกอบในการทำความผิด
ปาณาติบาต ?

ก. คิดจะฆ่า ข. คิดจะลัก

ค. คิดจะพูดให้คลาดเคลื่อน ง. คิดจะเสพ

๔. ข้อใด ไม่ใช่ปาณาติบาตเกิดทางกาย ?

ก. ใช้มีดฆ่า ข. ใช้ปืนยิง

ค. ใช้เครื่องทรมาน ง. สั่งให้คนอื่นฆ่า

๕. โทษเบาที่สุดในการทำปาณาติบาต คือข้อใด ?

ก. ครอบครัวยแตกแยก ข. ชัดสนเงินทอง

ค. วิกลจริต ง. อายุสั้น

๖. ข้อใด เป็นผลกรรมเกิดจากการทำปาณาติบาต ?

ก. อายุสั้น ข. ทรัพย์สินสูญหาย

ค. ครอบครัวยแตกแยก ง. ขาดความเชื่อถือ

อกุศลกรรมบถ ข้อที่ ๒

๗. ข้อใด เป็นอกุศลกรรมบถข้อที่ ๑ อทินนาทาน ?

ก. ทูจจริตเงินคนจน ข. ทูจจริตเงินทอน

ค. ทูจจริตอาหารเด็ก ง. ถูกทุกข้อ

๘. การทูจจริตเงินอาหารกลางวันเด็กนักเรียน เป็น
อกุศลกรรมบถใด ?

ก. ปาณาติบาต ข. อทินนาทาน

ค. มุสาวาท ง. พยาบาท

๙. ความละโมภโลภมาก ส่งผลให้คนเราทำอกุศลกรรมบถ
ใด ?

ก. อทินนาทาน ข. กาเมสุมิฉฉาจาร

ค. ผรุสวาจา ง. มุสาวาท

๑๐. ข้อใด เป็นอทินนาทานเกิดทางวาจา ?

ก. สั่งให้ลักทรัพย์ ข. วิจารณ์ทรัพย์

ค. ปล้นทรัพย์ ง. ทำลายทรัพย์

๑๑. ผู้ปรารถนาเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ควรดเว้น
อกุศลกรรมบถใด ?

ก. ปาณาติบาต ข. อทินนาทาน

ค. กาเมสุมิฉฉาจาร ง. พยาบาท

๑๒. ข้อใด เป็นผลกรรมเกิดจากการทำอทินนาทาน ?

ก. เจ็บป่วยเรื้อรัง ข. ยากจนขัดสน

ค. ศัตรูมาก ง. ปัญญาทึบ

อกุศลกรรมบถ ข้อที่ ๓

๑๓. อกุศลกรรมบถข้อที่ ๓ เกิดจากการทำความผิดใด ?

ก. ผิดวินัย ข. ผิดระเบียบ

ค. ผิดกติกา ง. ผิดประเพณี

๑๔. พฤติกรรมใด เรียกว่า กาเมสุมิฉฉาจาร ?

ก. คบชู้ ข. คบเพื่อน

ค. คบค้า ง. คบคิด

๑๕. การกระทำใด เรียกว่า กาเมสุมิฉฉาจาร ?

ก. คบชู้ ข. คบเพื่อน

ค. คบคนพาล ง. คบบัณฑิต

๑๖. ข้อใด เป็นหญิงต้องห้ามในการทำกาเมสุมิฉฉาจาร ?

ก. หญิงมีสามี ข. หญิงมีญาติรักษา

ค. หญิงมีธรรมรักษา ง. ถูกทุกข้อ

๑๗. กาเมสุมิฉฉาจาร จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ ต้องเกิดจาก
การกระทำทางใด ?

ก. กาย ข. วาจา

ค. ใจ ง. ถูกทุกข้อ

๑๘. สำนวนใด มีความหมายสอดคล้องกับกาเมสุมิฉฉา
จาร ?

ก. น้ำมาปลาถิ่นมด ข. น้ำนิ่งไหลลึก

ค. จับปลาสองมือ ง. น้ำขึ้นให้รีบตัก

๑๙. โรคชนิดใด มีกาเมสุมิฉฉาจารเป็นต้นเหตุ ?

ก. เอดส์ ข. มะเร็งปอด

ค. ไวรัสตับ ง. กล้ามเนื้ออ่อนแรง

อกุศลกรรมบถข้อที่ ๔ มุสาวาท

คำว่า “การพูดเท็จ” หมายถึง การกล่าวถ้อยคำอันไม่มีจริง ไม่เป็นจริง เพื่อหลอกลวงให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ทำให้เสียประโยชน์ แม้การทนสาบาน การทำเล่ห์กระเท่ห์ ทำมารยา ทำเลศ เสริมความ อำนาจ เป็นต้น ก็จัดเป็นมุสาวาทเหมือนกัน กิริยาที่แสดงออกทางกาย เช่น สันติริชะ โบกมือ และเขียนหนังสือโกหก ก็จัดเป็นมุสาวาททั้งสิ้น

กรรมบถต่างกันกับกรรม

กรรมบถ หมายถึง กรรมที่ส่งผลในปฏิสนธิกาล เช่น ส่งผลให้ไปเกิดในนรก เกิดเป็นมนุษย์ เกิดในสวรรค์ เป็นต้น
กรรม หมายถึง กรรมที่ให้ผลในปัตติกาล เช่น ส่งผลให้เห็นรูป ฟังเสียง ลิ้มรส ที่ดีหรือไม่ดี เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้มนุษย์ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความจริงใจซึ่งกันและกัน

มุสาวาท จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้นั้น ต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. เรื่องที่พูดเป็นเรื่องไม่จริง
๒. จงใจจะพูดให้ผิดไปจากความเป็นจริง
๓. พยายามพูดออกไป
๔. ผู้ฟังเข้าใจคำพูดนั้น

อกุศลกรรมบถข้อที่ ๕ ปิสุณวาจา

คำว่า “การพูดส่อเสียด” หมายถึง เจตนาของบุคคลผู้มีจิตศรัทธาหมองเฝ้าคำพูดหรือการกระทำของฝ่ายหนึ่งไปบอกอีกฝ่ายหนึ่งโดยคำพูดหรือการกระทำนั้นไม่เป็นความจริงเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันผิด หรือการพูดให้ร้ายลับหลังเพื่อ

จุดประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อต้องการให้คนอื่นมารักตน
๒. เพื่อต้องการทำลายคนอื่น

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความรัก ความสามัคคี อยู่ร่วมกันอย่างมีความจริงใจมีความสุข ปิสุณวาจา จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. คนอื่นที่ฟังถูกทำลาย
๒. จิตคิดจะพูดส่อเสียด
๓. พยายามจะพูดออกไป
๔. คนอื่นเข้าใจเนื้อความนั้น

อกุศลกรรมบถข้อที่ ๖ ผรุสวาจา

คำว่า “คำหยาบ” หมายถึง คำพูดที่ผู้พูดมีใจประกอบด้วยโทสะ มีเจตนาพูดออกไปเพื่อให้ผู้ฟังเจ็บช้ำน้ำใจ คำพูดที่จัดว่าเป็นผรุสวาจาหรือไม่นั้นให้ดูที่เจตนาของผู้พูดเป็นสำคัญถ้าพูดมีเจตนาดี เช่น พ่อแม่ตำหนิบุตรเพื่อต้องการสั่งสอนให้เป็นคนดี เป็นต้น ไม่จัดเป็นผรุสวาจาตรงกันข้ามถ้าพูดดีแต่มีเจตนาร้าย จัดเป็นผรุสวาจา

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้ทุกคนเป็นผู้มีจิตใจงดงาม ละเอียดอ่อน มีแต่คำพูดที่ไพเราะเพื่อสมานสามัคคี ผรุสวาจาที่จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้นั้น ต้องประกอบด้วยองค์ ๓ คือ

๑. คนอื่นที่ฟังถูกตำหนิ
๒. จิตคิดจะพูดคำหยาบ
๓. พูดคำหยาบออกไป

อกุศลกรรมบถข้อที่ ๗ สัมผัสปปลาปะ

คำว่า “พูดเพ้อเจ้อ” หมายถึง เจตนาพูดถ้อยคำอันไม่มีประโยชน์หรือไร้สาระให้คนอื่นฟัง เช่น พูดเรื่องดูหนังดูละคร เรื่องไสยศาสตร์ เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่าง มุสาวาทกับสัมผัปปลาปะ

๑. มุสาวาท ได้แก่ เจตนาอันเป็นเหตุพยายามทางกาย ทางวาจา ของคนผู้มุ่งจะหลอกลวงคนอื่น มุ่งจะทำเรื่องที่ไม่จริงให้เป็นเรื่องจริง

๒. สัมผัปปลาปะ ได้แก่ เจตนาอันเป็นเหตุกล่าวถ้อยคำอันไร้สาระ ไม่แสดงอรรถ ธรรมและวินัย เพื่อให้เข้าใจประโยชน์ในภพนี้ และภพหน้า

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้ทุกคนเป็นผู้พูดแต่คำจริง พูดแต่คำที่มีสาระ สัมผัปปลาปะ จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ ต้องประกอบด้วยองค์ ๒ คือ

๑. จิตคิดจะพูดเรื่องเพื่อเจ้า

๒. พูดเรื่องเช่นนั้นออกไป

วิธีการเป็นไปในทวาร ๒

กรรม ๔ อย่าง มีมุสาวาทเป็นต้นนี้ บุคคลสามารถทำได้ ๒ ทวาร คือ

๑. ทางจิตทวาร เพราะโดยมากเป็นไปทางวาจา

๒. ทางกายทวาร เช่น การโบกมือ ผงกศีรษะ การเขียนหนังสือหลอกลวงคนอื่น เป็นต้น

๒๐. พูดให้ผิดจากความเป็นจริง เป็นอกุศลกรรมบถทางวาจาประเภทใด ?

ก. มุสาวาท	ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา	ง. สัมผัปปลาปะ

๒๑. อกุศลกรรมบถข้อมุสาวาท เกิดขึ้นได้ทางใด ?

ก. กาย วาจา	ข. กาย ใจ
ค. วาจา ใจ	ง. กาย วาจา ใจ

๒๒. พูดอย่างไร เรียกว่า พูดส่อเสียด ?

ก. พูดโกหก	ข. พูดยุแยงให้แตกกัน
ค. พูดคำหยาบ	ง. พูดเล่น

๒๓. พูดยุยงให้ผู้อื่นเกิดความแตกแยก เป็นอกุศลกรรมบถทางวาจาประเภทใด ?

ก. มุสาวาท	ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา	ง. สัมผัปปลาปะ

๒๔. พูดเอาดีใส่ตัว เอาชั่วใส่ผู้อื่น เพราะไม่ดเว้นอกุศลกรรมบถใด ?

ก. มุสาวาท	ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา	ง. สัมผัปปลาปะ

๒๕. คำพูดใด ผู้พูดมีเจตนามุ่งทำร้ายจิตใจผู้ฟัง ?

ก. มุสาวาท	ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา	ง. สัมผัปปลาปะ

๒๖. เจตนาเป็นเหตุให้พูดคำหยาบ เรียกว่าอะไร ?

ก. มุสาวาท	ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา	ง. สัมผัปปลาปะ

๒๗. ข้อใด ถือว่าผู้พูดมีเจตนามุ่งทำลายจิตใจผู้ฟัง ?

ก. พูดเท็จ	ข. พูดคำหยาบ
ค. พูดส่อเสียด	ง. พูดเพื่อเจ้า

๒๘. คำพูดเช่นไร เรียกว่า ผรุสวาจา ?

ก. ไพเราะเสนาะหู	ข. ส่อเสียด
ค. โกหก	ง. หยาบคาย

๒๙. คำพูดเช่นไร ไม่ถือเป็นผรุสวาจา ?

ก. คำเพราะสั่งสอน	ข. คำเพราะเกลียด
ค. คำเพราะโกรธ	ง. คำเพราะชัง

๓๐. พูดอย่างไร เรียกว่า สัมผัปปลาปะ ?

ก. พูดโกหก	ข. พูดคำหยาบ
ค. พูดส่อเสียด	ง. พูดไร้สาระ

๓๑. การกล่าวถ้อยคำอันไร้ประโยชน์สำหรับผู้ฟัง เรียกว่าอะไร ?

ก. มุสาวาท	ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา	ง. สัมผัปปลาปะ

๓๒. ข้อใด เป็นผลกรรมเกิดจากการกล่าวมุสาวาท ?

ก. มีอายุสั้น	ข. ทรัพย์สินวิบัติ
ค. มีศัตรูรอบด้าน	ง. ถูกกล่าวดูหมิ่น

อภุศลกรรมบถข้อที่ ๘ อภิขมา

คำว่า “เจตนาเป็นเหตุละโมบ” หมายถึง ความโลภอยากได้ในเมื่อเห็นสิ่งของ ๆ ผู้อื่นแล้ว พงเล็งโดยน้อมเข้ามาหาตนว่า ทำอย่างไรหนอ ของนี้จะพึงเป็นของเรา ชื่อว่า อภิขมา ที่ถึงความเป็นกรรมบถ แต่ถ้าเห็นสมบัติของคนอื่นแล้ว ไม่คิดเอามาเป็นของตน เพียงแต่ยินดีว่า ผู้ใช้สอยสมบัติเช่นนี้มีบุญหนอ เราควรได้ใช้สอยสักชั่วคราว หรือว่า เราควรได้รับของเช่นเดียวกันนี่ยังนี้ เป็นเพียงกรรมเท่านั้น ไม่ถึงกรรมบถ โลภะกับอภิขมาต่างกัน

๑. โลภะ ความอยากได้ในทางทุจริต แต่ยังไม่คิดตัดสินใจจะลงมือกระทำ
๒. อภิขมา ความอยากได้ในทางทุจริต ตัดสินใจจะลงมือกระทำ

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อให้ทุกคนยินดีแต่ของที่ตัวเองมีอยู่ ถ้าไม่ใช่ของตัวเองไม่เอา อภิขมา จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ ต้องประกอบด้วยองค์ ๒ คือ

๑. สิ่งของ ของบุคคลอื่น
๒. การน้อมมาเพื่อเป็นของตน

อภุศลกรรมบถข้อที่ ๙ พยาบาท

คำว่า “เจตนาเป็นเหตุปองร้าย” หมายถึง การคิดกระทำให้ผู้อื่นประสบกับความพินาศ การผูกใจเจ็บและคิดจะแก้แค้น ชื่อว่า พยาบาท ถ้าผูกใจเจ็บเฉยๆ ไม่คิดจะทำให้เขาฉิบหาย ไม่จัดเป็นพยาบาท

จุดมุ่งหมายของกรรมบถข้อนี้

เพื่อต้องการให้ทุกคนรู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน ไม่ผูกโกรธ ให้รู้จักการมีเมตตาจิต พยาบาท จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ ต้องประกอบด้วยองค์ ๒ คือ

๑. มีสัตว์อื่น ๕๓
๒. คิดจะให้สัตว์นั้นถึงความพินาศ

อภุศลกรรมบถข้อที่ ๑๐ มิจฉาทิฎฐิ

คำว่า “เจตนาเป็นเหตุให้เห็นผิด” หมายถึง ความเห็นผิดเพราะไม่มีการถือเอาตามความเป็นจริง คัดค้านข้อประพฤติปฏิบัติของสัตบุรุษทั้งหมด

๑. การให้ทานไม่มีผล
๒. การเข่นสรวงไม่มีผล (การยกย่องบูชาบุคคลที่ควรบูชา)
๓. การบูชาไม่มีผล (การสงเคราะห์กัน)
๔. ผลวิบากกรรมดีและกรรมชั่วไม่มี
๕. โลกนี้ไม่มี (ไม่มีที่มา)
๖. โลกหน้าไม่มี
๗. มารดาไม่มีคุณ
๘. บิดาไม่มีคุณ
๙. โอปปาติกะไม่มี (ผู้ที่เกิดแล้วโตในทันที)
๑๐. สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ รู้แจ้งเองแล้ว

แสดงโลกนี้ และโลกหน้าได้แจ่มแจ้งไม่มี (พระอรหันต์ผู้หมดกิเลสแล้วไม่มี) มิจฉาทิฎฐิ จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ต้องประกอบด้วยองค์ ๒ คือ

๑. เรื่องไม่จริง
๒. เรื่องไม่จริงนั้น ไม่เป็นไปตามที่มิจฉาทิฎฐิยึดถือ

โทษของอภุศลกรรมบถ ๑๐

บุคคลผู้ประกอบ คือ ประพฤติหรือกระทำอภุศลกรรมบถ ๑๐ อย่างนี้ ย่อมตกนรก

๑. เป็นผู้มักฆ่าสัตว์ คิดแต่ประหารประหาร ไม่มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ทั้งปวง

๒. มักเป็นผู้ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ไม่ว่าของนั้นจะอยู่ในบ้านของเขา หรือที่ไหน ๆ ก็ตาม เป็นผู้ถือเอาสิ่งของนั้นด้วยจิตคิดขโมย

๓. เป็นผู้มักประพฤติผิดในกาม จะเป็นผิดเพราะการนอกใจคู่ครองของตน ผิดเพราะล่วงละเมิดคู่ครองของผู้อื่น หรือผิดเพราะล่วงละเมิดต่อบุคคลที่ตนไม่มีสิทธิ์ที่จะทำเช่นนั้นก็ตาม
๔. เป็นผู้มักกล่าวเท็จ คือ ตนไม่รู้บอกว่ารู้ ไม่เห็นบอกว่าเห็น หรือรู้บอกว่าไม่รู้ เห็นบอกว่าไม่เห็น เป็นผู้กล่าวเท็จทั้งๆ ที่รู้ เพราะเหตุแห่งตน เพราะเหตุแห่งบุคคลอื่น หรือ เพราะเห็นแก่อำิสสินจ้าง
๕. เป็นผู้พูดทำลายความสามัคคี ฟังจากฝ่ายนี้ไปบอกฝ่ายโน้น หรือฟังจากฝ่ายโน้นมาบอกฝ่ายนี้ เพื่อให้เขาแตกสามัคคีกัน หรือเพื่อจะทำตนให้เป็นที่รักของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ขอบสร้างความแตกแยก หรือส่งเสริมให้คนแตกแยก ขอบตั้งพรรคตั้งพวก
๖. เป็นผู้พูดวาจาที่แผ่ ไปเผาผลาญหัวใจของผู้ฟัง เป็นคำพูดบาดหู หยาบคาย เผ็ดร้อน กระทบกระเทียบเปรี้ยวเปรย ทำให้ผู้ฟังเกิดความโกรธ และฟุ้งซ่าน
๗. เป็นผู้พูดทำลายความสุข และประโยชน์ที่สัตว์มนุษย์พึงได้รับ คือ พูดคำที่กำจัดทางแห่งประโยชน์และความสุขนั้นไม่รู้กาลเทศะ พูดปราศจากอรรถ ธรรมหรือวินัย อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงเหตุผลเพื่อให้เข้าใจประโยชน์ในโลกนี้ และประโยชน์ในโลกหน้า
๘. เป็นผู้มักไปด้วยความละโมภ จ้องหาทางเอาของคนอื่นมาเป็นของตน
๙. เป็นผู้มิเจพยาบาท มีความคิดประทุษร้ายว่า ขอสัตว์เหล่านี้จงถูกฆ่าถูกจองจำ จงหายสาบสูญ จงพินาศ จงอย่าอยู่ในโลกนี้
๑๐. เป็นผู้มีความเห็นผิด มีทัศนะที่วิปริตว่า การให้ทานไม่มีผล การบูชาไม่มีผล การเช่นสรวงไม่มีผล ผลวิบากกรรมดีและกรรมชั่วไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มีคุณ บิดาไม่มีคุณ สัตว์โอปปาติกะไม่มี สมณพราหมณ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ รู้แจ้งเองแล้ว แสดงโลกนี้ และโลกหน้าได้แจ่มแจ้งไม่มี

๓๓. ข้อใด จัดเป็นอกุศลกรรมบถเกิดขึ้นทางใจ ?	๔๐. ความคิดปองร้ายผู้อื่น โดยตรงเกิดจากอกุศลมูลใด ?
ก. อภิชฌา	ก. โลภะ
ข. อนภิชฌา	ข. โทสะ
ค. อพยาบาท	ค. โมหะ
ง. สัมมาทิฐิ	ง. ถูกทุกข้อ
๓๔. ข้อใด จัดเป็นอกุศลกรรมบถเกิดขึ้นทางใจ ?	๔๑. ความพยาบาทเกิดขึ้นเพราะกิเลสใด ?
ก. อภิชฌา	ก. โลภะ
ข. พยาบาท	ข. โทสะ
ค. มิจฉาทิฐิ	ค. โมหะ
ง. ถูกทุกข้อ	ง. ถูกทุกข้อ
๓๕. มีจิตคิดละโมภอยากได้ของผู้อื่น เรียกว่าอะไร ?	๔๒. ข้อใด เพียงแคคิดก็เป็นความชั่วแล้ว ?
ก. อภิชฌา	ก. อทินนาทาน
ข. พยาบาท	ข. มุสาวาท
ค. มิจฉาทิฐิ	ค. ผรุสวาจา
ง. ถูกทุกข้อ	ง. พยาบาท
๓๖. การเพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น จัดเป็นอกุศลกรรมบถใด?	๔๓. ข้อใด เป็นความชั่วเกิดจากความคิด ?
ก. อภิชฌา	ก. อทินนาทาน
ข. พยาบาท	ข. มุสาวาท
ค. มิจฉาทิฐิ	ค. ผรุสวาจา
ง. ถูกทุกข้อ	ง. พยาบาท
๓๗. เมื่ออภิชฌาเกิดขึ้นในใจ เป็นเหตุให้กระทำอกุศลกรรมบถใด ?	๔๔. ความเห็นใด ปฏิเสธกรรมและผลของกรรม ?
ก. ปาณาติบาต	ก. อภิชฌา
ข. อทินนาทาน	ข. อนภิชฌา
ค. มิจฉาทิฐิ	ค. สัมมาทิฐิ
ง. พยาบาท	ง. มิจฉาทิฐิ
๓๘. คิดจะทำลายประโยชน์สุขผู้อื่นให้พินาศไป เรียกว่าอะไร ?	๔๕. การเห็นผิดจากคลองธรรม เรียกว่าอะไร ?
ก. อภิชฌา	ก. อภิชฌา
ข. พยาบาท	ข. อนภิชฌา
ค. โมหะ	ค. สัมมาทิฐิ
ง. โลภะ	ง. มิจฉาทิฐิ
๓๙. คิดปองร้ายผู้อื่น เรียกว่าอะไร ?	๔๖. ความเห็นใด ไม่จัดเป็นมิจฉาทิฐิ ?
ก. พยาบาท	ก. โลภะ
ข. อภิชฌา	ข. บาปบุญไม่มี
ค. กายกรรม	ค. ตายแล้วสูญ
ง. มโนกรรม	ง. ผลทานมีจริง
	๔๗. คนมิจฉาทิฐิ มีลักษณะเช่นไร ?
	ก. ชอบด่า
	ข. อยากได้
	ค. มักโกรธ
	ง. เห็นผิดเป็นชอบ

๔๘. ความเห็นว่าบาปบุญไม่มีจริง เรียกว่าอะไร ?

- ก. อุจเฉททิฎฐิ ข. อภิริยทิฎฐิ
ค. นัตถิกทิฎฐิ ง. สัสสตทิฎฐิ

๔๙. เห็นว่าทำความชั่วไม่บาป เป็นมิจฉาทิฎฐิประเภทใด ?

- ก. อุจเฉททิฎฐิ ข. อภิริยทิฎฐิ
ค. นัตถิกทิฎฐิ ง. สัสสตทิฎฐิ

๕๐. ความเห็นว่ามีอัตตาและโลกเที่ยงแท้ยั่งยืน เรียกว่าอะไร ?

- ก. อุจเฉททิฎฐิ ข. อภิริยทิฎฐิ
ค. นัตถิกทิฎฐิ ง. สัสสตทิฎฐิ

บทที่ ๓ กุศลกรรมบถ

กุศลกรรมบถ ๑๐

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง
 ๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
 ๓. กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากประพฤติดูผิดในกาม
- ทั้ง ๓ นี้ จัดเป็นกายกรรม เพราะเป็นไปทางกายทวารโดยมาก
๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ
 ๕. ปิสุณาย วาจา เวรมณี เว้นจากพูดส่อเสียด
 ๖. ผรุสฺยา วาจา เวรมณี เว้นจากพูดคำหยาบ
 ๗. สัมผัปปลาปา เวรมณี เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ
- ทั้ง ๔ นี้ จัดเป็นวจีกรรม เพราะเป็นไปทางวจีทวารโดยมาก
๘. อนภิขมา ไม่โลภอยากได้ของเขา
 ๙. อพยาปาท ไม่พยาบาทปองร้ายเขา
 ๑๐. สัมมาทิฎฐิ เห็นชอบตามคลองธรรม
- ทั้ง ๓ นี้ จัดเป็นมโนกรรม เพราะเป็นไปทางมโนทวารโดยมาก

กุศลกรรมบถ แปลได้ ๒ นัย

๑. แปลว่า ทางเกิดแห่งกุศลกรรมที่ส่งผลในปฏิสนธิกาลได้
๒. แปลว่า กุศลกรรมที่เป็นเหตุเกิดในสุคติภูมิ และความสุขในสุคติภูมินั้น

อานิสงส์ของกุศลกรรมบถ ๑๐

ทำให้ได้มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการนี้ จัดว่าเป็นศีล บุคคลผู้รักษาศีล กระทำให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ย่อมได้อานิสงส์ ดังนี้

๑. สีเลน สุคติ ยนฺติ คนทั้งหลายไปสู่สุคติได้เพราะศีล
๒. สีเลน โภคสมฺปทา คนทั้งหลายถึงพร้อมด้วยโภคะทรัพย์เพราะศีล
๓. สีเลน นิพพฺตติ ยนฺติ คนทั้งหลายบรรลุนิพพานได้เพราะศีล

๑. กายกรรม ๓ จะสำเร็จความเป็นกรรมบถได้เพราะอะไร?

- ก. เจตนา ข. อารมณฺ์
ค. เวทนา ง. มูลเหตุ

๒. เจตนางดเว้นจากการทำความชั่ว ตรงกับคำใด ?

- ก. เวรมณี ข. ศีล
ค. สิกขาบท ง. วิรติ

๓. กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ จัดเข้าในไตรสิกขาใด ?

- ก. ศีล ข. สมาธิ
ค. ปัญญา ง. ถูกทุกข้อ

๔. กุศลกรรมบถใด เป็นการทำความดีทางกาย ?

- ก. เว้นมุสาวาท ข. เว้นปิสุณวาจา
ค. เว้นอทินนาทาน ง. เว้นสัมผัปปลาปะ

๕. ข้อใด เป็นการทำความดีทางวาจา ?

- ก. เว้นมุสาวาท ข. เว้นปิสุณวาจา
ค. เว้นสัมผัปปลาปะ ง. ถูกทุกข้อ

๖. กุศลกรรมบถใด เป็นการทำความดีทางใจ ?

- ก. เว้นปาณาติบาต ข. เว้นมุสาวาท
ค. เว้นผรุสวาจา ง. เว้นพยาบาท

๗. เวย์ย่มะระงับด้วยการไม่จงเวย์ เป็นกุศลกรรมบถใด ?

- ก. อภิชฌา ข. อนภิชฌา
ค. พยาบาท ง. อพยาบาท

๘. ข้อใด เป็นกรรมบถเกิดขึ้นทางใจอย่างเดียว ?

- ก. ปาณาติบาต ข. อทินนาทาน
ค. กาเมสุมิฉฉาจาร ง. อพยาบาท

๙. ข้อใด ไม่ใช่ธรรมจริยสมจริยาทางกาย ?

- ก. เว้นฆ่าสัตว์ ข. เว้นลักทรัพย์
ค. เว้นทำผิดในกาม ง. เว้นพูดเท็จ

๑๐. คิดไม่ผูกอาฆาตพยาบาทจงเวย์ เกิดขึ้นจากกุศลมูลใด?

- ก. อโลภะ ข. โอทสะ
ค. อโมหะ ง. ถูกทุกข้อ

๑๑. จดเว้นจากการฆ่าสัตว์เป็นกุศลกรรมบถ ประเภทใด?

- ก. กายกรรม ข. วจิกรรม
ค. มโนกรรม ง. ถูกทุกข้อ

๑๒. เว้นจากการพยาบาท เป็นกุศลกรรมบถประเภทใด ?

- ก. กายกรรม ข. วจิกรรม
ค. มโนกรรม ง. ถูกทุกข้อ

๑๓. ข้อใด เป็นกุศลกรรมบถเกิดขึ้นทางใจ ?

- ก. สัมมาทิฐิ ข. อภิชฌา
ค. พยาบาท ง. มิฉฉาทิฐิ

๑๔. เมื่ออนภิชฌาเกิดขึ้นบ่อย ๆ เป็นเหตุให้กระทำกุศลกรรมบถใด ?

- ก. เว้นฆ่าสัตว์ ข. เว้นลักทรัพย์
ค. เว้นทำผิดในกาม ง. ถูกทุกข้อ

๑๕. อนภิชฌา อพยาบาท สัมมาทิฐิ เป็นกุศลกรรมบถประเภทใด ?

- ก. กายกรรม ข. วจิกรรม
ค. มโนกรรม ง. ถูกทุกข้อ

๑๖. การไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น เรียกว่าอะไร ?

- ก. อภิชฌา ข. อนภิชฌา
ค. มิฉฉาทิฐิ ง. สัมมาทิฐิ

๑๗. อนภิชฌา มีความหมายตรงกับข้อใด ?

- ก. ไม่โลภอยากได้ ข. ไม่พูดมาก
ค. ไม่คิดมาก ง. ไม่โกรธมาก

๑๘. อนภิชฌา ตรงข้ามกับอกุศลกรรมบถใด ?

- ก. อภิชฌา ข. พยาบาท
ค. มิฉฉาทิฐิ ง. ถูกทุกข้อ

๑๙. การงดเว้นกาเมสุมิฉฉาจาร ช่วยแก้ปัญหาเรื่องใด ?

- ก. ทำร้ายกัน ข. ลักขโมย
ค. ประพฤตินอกใจคู่ครอง ง. ให้ร้ายกัน

๒๐. ข้อใด เป็นธรรมจริยสมจริยาทางวาจา ?

- ก. เว้นฆ่าสัตว์ ข. เว้นลักทรัพย์
ค. เว้นพูดส่อเสียด ง. ไม่คิดร้ายผู้อื่น

๒๑. คำพูดยุยงปลุกปั่นให้แตกสามัคคี แก้ได้ด้วยกุศลกรรมบถใด ?

- ก. เว้นมุสาวาท ข. เว้นปิสุณวาจา
ค. เว้นผรุสวาจา ง. เว้นสัมผัปปลาปะ

๒๒. บุคคลประพฤดิเช่นไร ได้ชื่อว่าเป็นสัมมาทิฐิ ?

- ก. ไม่โลภอยากได้ ข. ไม่คิดร้ายคนอื่น
ค. ไม่พูดส่อเสียด ง. ไม่เนรคุณพ่อแม่

๒๓. ข้อใด กุศลกรรมบถเกิดขึ้นเฉพาะทางกายอย่างเดียว ?

- ก. เว้นปาณาติบาต ข. เว้นอทินนาทาน
ค. เว้นกาเมสุมิฉฉาจาร ง. เว้นมุสาวาท

๒๔. สัมมาทิฐิ ตรงข้ามกับอกุศลกรรมบถใด ?

- ก. อภิชฌา ข. พยาบาท
ค. มิฉฉาทิฐิ ง. ถูกทุกข้อ

๒๕. ความเห็นที่เป็นสัมมาทิฐิ เกิดขึ้นจากกุศลมูลใด ?

- ก. อโลภะ ข. โอทสะ
ค. อโมหะ ง. ถูกทุกข้อ

๒๖. การไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน ตรงกับอุปนิสัยใด?

- ก. ทานูปนิสัย ข. สีลูปนิสัย
ค. ภวานูปนิสัย ง. ถูกทุกข้อ

๒๗. ความเห็นใด เป็นสัมมาทิฐิ ?

- ก. บาปบุญมีจริง ข. บาปบุญไม่มีจริง
ค. โลกหน้าไม่มี ง. ตายแล้วสูญ

๒๘. กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ จัดเข้าในอุปนิสัยข้อใด ?

- ก. ทานูปนิสัย ข. สีลูปนิสัย
ค. ภวานูปนิสัย ง. ถูกทุกข้อ

๒๙. อุปนิสัยใด ทำความโลภให้เบาบางลง ?

- ก. ทานูปนิสัย ข. สีลูปนิสัย
ค. ภวานูปนิสัย ง. ถูกทุกข้อ

๓๐. ในกรรมบถ ๒ อย่างนั้น กุศลกรรมบถ เรียกว่าอะไร ?

- ก. หุจริต ข. สุจริต
ค. กุศลมูล ง. อกุศลมูล

๓๑. ข้อใด เป็นอานิสงส์แห่งการประพฤดิกุศลกรรมบถ ?

- ก. เกิดเป็นมนุษย์ ข. เกิดเป็นเปรต
ค. เกิดเป็นอสุรกาย ง. เกิดเป็นสัตว์

๓๒. ข้อใด เป็นผลสูงสุดในการประพฤดิกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ?

- ก. ทำดี ข. พุทธิ
ค. คิดดี ง. มีจิตหลุดพ้น

กรรมบถ (วินัย) ธรรมศึกษาชั้นเอก
ระดับชั้นมัธยมศึกษา

๑. พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อเรื่องใด
- ก. กรรม ข. ปาฏิหาริย์
ค. โหราศาสตร์ ง. ไสยศาสตร์
๒. สัตว์โลกมีทั้งสุขและทุกข์ด้วยอำนาจอะไร
- ก. บุญ ข. บาป
ค. กรรม ง. บาปเคราะห์
๓. กรรมเป็นเหตุนำสัตว์ไปสู่สุคติและทุคติเรียกว่าอะไร
- ก. กรรมลิขิต **ข. กรรมบถ**
ค. กรรมฐาน ง. กรรมกิเลส
๔. กรรมบถ มีความหมายตรงกับข้อใด
- ก. ทางทำกรรม** ข. ผลของกรรม
ค. เรื่องของกรรม ง. การขัดใช้กรรม
๕. ข้อใด กล่าวเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง
- ก. ตัดกรรมได้ ข. ถอนกรรมได้
ค. แก่กรรมได้ **ง. รับผลกรรม**
๖. ข้อใด เป็นความหมายของกุศลกรรมบถ ?
- ก. ทางแห่งความดี** ข. ทางแห่งกรรม
ค. ทางแห่งอภัย ง. ทางก้าวหน้า
๗. อกุศลธรรม นำสัตว์ให้ไปเกิดเป็นอะไร?
- ก. มนุษย์ ข. เทวดา
ค. พรหม **ง. สัตว์ดิรัจฉาน**
๘. ข้อใด เป็นเหตุจูงใจให้บุคคลประพฤติอกุศลกรรมบถ ?
- ก. โลภะ ข. โทสะ
ค. โมหะ **ง. ถูกทุกข้อ**
๙. เมื่อโทสะเกิดขึ้นหากระงับไม่ได้จะทำให้คนเราทำความผิดใด ?
- ก. ฆ่ากัน** ข. ลักขโมยกัน
ค. นอกใจกัน ง. โกหกกัน
๑๐. คำว่า มือเปื้อนเลือด มีความหมายตรงกับอกุศลกรรมบถใด ?
- ก. ปาณาติบาต** ข. อทินนาทาน
ค. มุสาวาท ง. สัมผัสปปาลापะ
๑๑. ฆ่าโดยอาการใดมีโทษมากที่สุด ?
- ก. เพื่อป้องกันตัว **ข. ไตรตรงไว้ก่อน**
ค. บั่นดาลโทสะ ง. ป้องกันโรค
๑๒. ปาณาติบาต เป็นกรรมประเภทใด?
- ก. กายกรรม** ข. วจีกรรม
ค. มโนกรรม ง. ถูกทุกข้อ

๑๓. การทุจริตทรัพย์สินของชาติ เป็นอภุศลกรรมบถใด ?
 ก. ปาณาติบาต ข. อทินนาทาน
 ค. มุสาวาท ง. พยาบาท

๑๔. ความละโมภโลภมาก เป็นเหตุให้คนเราทำ
 อภุศลกรรมบถใด ?
 ก. อทินนาทาน ข. กาเมสุมิฉฉาจาร
 ค. ผรุสวาจา ง. มุสาวาท

๑๕. ยักยอกทรัพย์ประเภทใดเป็นอทินนาทาน ?
 ก. เงินชดเชยโควิด ข. เงินผู้สูงอายุ
 ค. เงินประกันสังคม ง. ถูกทุกข้อ

๑๖. ข้อใด เป็นหญิงต้องห้ามในอภุศลกรรมบถข้อ ๓ ?
 ก. หญิงมีสามี ข. หญิงมีญาติริक्षा
 ค. หญิงมีธรรมรักษา ง. ถูกทุกข้อ

๑๗. กาเมสุมิฉฉาจารหมายถึงข้อใด ?
 ก. ไม่เคารพพ่อแม่ ข. ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่
 ค. นอกใจคู่ครอง ง. ไม่ทำตามกติกา

๑๘. การคบซ้อน มีความหมายสอดคล้องกับอภุศลกรรมบถ
 ใด?
 ก. อทินนาทาน ข. กาเมสุมิฉฉาจาร
 ค. มุสาวาท ง. ผรุสวาจา

๑๙. ข้อใด เป็นผลกระทบเกิดจากกาเมสุมิฉฉาจาร ?
 ก. เสพยาเสพติด ข. ทำร้ายพ่อแม่
 ค. ละเมิดทางเพศ ง. ทุจริตคอร์รัปชั่น

๒๐. ข้อใด เป็นมุสาวาทเกิดขึ้นทางกาย ?
 ก. พูดเท็จ ข. สั่งให้พูดเท็จ
 ค. ให้การเท็จ ง. ปลอมลายเซ็น

๒๑. มุสาวาทเกิดผลเสียแก่คนอื่นอย่างไร ?
 ก. ให้เสียประโยชน์ ข. ให้เจ็บใจ
 ค. ให้แตกแยก ง. ให้ขมขื่น

๒๒. โทษเบาที่สุดในการพูดมุสาวาท คือข้อใด ?
 ก. ขาดความนับถือ ข. ขัดสนเงินทอง
 ค. วิกลจริต ง. อายุสั้น

๒๓. คำพูดส่อเสียดเกิดผลเสียแก่คนอื่นอย่างไร?
 ก. ให้เสียประโยชน์ ข. ให้เจ็บใจ
 ค. ให้แตกแยก ง. ให้ขมขื่น

๒๔. คำพูดประเภทใด ผู้พูดมีเจตนามุ่งทำลายจิตใจผู้ฟัง ?
 ก. มุสาวาท ข. ผรุสวาจา
 ค. ปิสณวาจา ง. สัมผัสปปลาปะ

๒๕. เมื่อต้องการให้เกิดความสามัคคีในสังคม เว้นคำพูดใด?

- ก. คำสัตย์ ข. คำไพเราะ
ค. คำยุยง ง. คำหยาบ

๒๖. เจตนาเป็นเหตุให้พูดคำหยาบ เรียกว่าอะไร ?

- ก. มุสาวาท ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา ง. สัมผัสปลลาปะ

๒๗. ถ้อยคำที่ไร้ประโยชน์สำหรับผู้ฟัง เรียกว่าอะไร ?

- ก. มุสาวาท ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา ง. สัมผัสปลลาปะ

๒๘. พูดเอาดีใส่ตัว เอาชั่วใส่ผู้อื่น เป็นอกุศลกรรมบถใด ?

- ก. มุสาวาท ข. ปิสุณวาจา
ค. ผรุสวาจา ง. สัมผัสปลลาปะ

๒๙. ข้อใด เป็นอกุศลกรรมบถที่เกิดขึ้นทางกาย ?

- ก. ไม่ลักทรัพย์ ข. ไม่ละโมภ
ค. ไม่พยาบาท ง. เห็นชอบ

๓๐. กรรมที่เกิดขึ้นทางใจ เรียกว่าอะไร ?

- ก. กายกรรม ข. วจีกรรม
ค. มโนกรรม ง. ถูกทุกข้อ

๓๑. ข้อใดเป็นมโนกรรมฝ่ายอกุศล ?

- ก. อภิชฌา ข. พยาบาท
ค. มิจฉาทิฎฐิ ง. ถูกทุกข้อ

๓๒. ความเพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น เป็นอกุศลกรรมบถใด ?

- ก. อภิชฌา ข. พยาบาท
ค. มิจฉาทิฎฐิ ง. ถูกทุกข้อ

๓๓. ความเห็นผิดจากคลองธรรม เรียกว่าอะไร ?

- ก. สัมมาทิฎฐิ ข. อภิชฌา
ค. อวิชชา ง. มิจฉาทิฎฐิ

๓๔. ข้อใดเพียงแต่คิดในใจก็สำเร็จเป็นกรรมบถแล้ว?

- ก. ปาณาติบาต ข. อทินนาทาน
ค. สัมผัสปลลาปะ ง. มิจฉาทิฎฐิ

๓๕. การกระทำทางกาย วาจา ใจ จะสำเร็จเป็นกรรมบถได้ ขึ้นอยู่กับอะไร?

- ก. เจตนา ข. อารมณ์
ค. ความประมาท ง. ขาดสติ

๓๖. เมื่อไม่คิดโลภอยากได้ของใคร เป็นเหตุให้ประพฤติกุศลกรรมบถใด ?

- ก. เว้นฆ่าสัตว์ ข. เว้นลักทรัพย์
ค. เว้นประพฤติดินในกาม ง. ถูกทุกข้อ

๓๗. ความไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น เรียกว่าอะไร ?

- ก. อภิชฌา ข. อนภิชฌา
ค. มิจฉาทิฎฐิ ง. สัมมาทิฎฐิ

๓๘. เวนระจับด้วยการไม่จองเวร หมายถึงกุศลกรรมบถใด ?

- ก. อภิชฌา ข. อนภิชฌา
ค. พยาบาท ง. อพยาบาท

๓๙. คนเช่นไร ได้ชื่อว่าตั้งตนอยู่ความไม่พยาบาท?

- ก. ไม่คิดโลภ ข. ไม่ผูกโกรธ
ค. ไม่มั่งน่าย ง. ไม่นอกใจ

๔๐. กุศลกรรมบถข้อที่ ๑ ช่วยลดพฤติกรรมใด ?

- ก. ความโหดร้าย ข. ความเห็นแก่ตัว
ค. ความมักมากในกาม ง. ความไม่ซื่อตรง

๔๑. กุศลกรรมบถข้อที่ ๓ ส่งเสริมความซื่อสัตย์ระหว่างใคร?

- ก. นายกับบ่าว ข. มิตรสหาย
ค. สามีภรรยา ง. พี่น้อง

๔๒. กุศลกรรมบถข้อ ๔ มุ่งให้คนเราพูดคำเช่นไร ?

- ก. คำจริง ข. คำไพเราะ
ค. คำอ่อนหวาน ง. คำคม

๔๓. ความเห็นใด ปฏิเสธกรรมและผลกรรมอย่างสิ้นเชิง ?

- ก. สัมมาทิฎฐิ ข. มิจฉาทิฎฐิ
ค. สักกายทิฎฐิ ง. สัสสตทิฎฐิ

๔๔. ความคิดเช่นใด เป็นอกุศลกรรมบถ ?

- ก. ทำชั่วได้ดี ข. ทำดีได้ชั่ว
ค. ทำดีไม่ได้ชั่ว ง. ถูกทุกข้อ

๔๕. กรรมบถใด จัดเข้าในอริยมรรคมีองค์ ๘?

- ก. อนภิชฌา ข. อพยาบาท
ค. สัมมาทิฎฐิ ง. ถูกทุกข้อ

๔๖. ความเห็นว่าพ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณ เป็นทิฎฐิใด ?

- ก. สัมมาทิฎฐิ ข. นัตถิกทิฎฐิ
ค. อเหตุกทิฎฐิ ง. อภิรียทิฎฐิ

๔๗. มีใจฝึกฝนในการเจริญกรรมฐาน ตรงกับอุปนิสยใด ?

- ก. ทานูปนิสย ข. สีลูปนิสย
ค. ภวานูปนิสย ง. ถูกทุกข้อ

๔๘. การไม่เบียดเบียนกันในโลก ตรงกับอุปนิสยใด ?

- ก. ทานูปนิสย ข. สีลูปนิสย
ค. ภวานูปนิสย ง. ถูกทุกข้อ

๔๙. กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการจัดเข้าในหลักธรรมใด ?

- ก. ทาน ข. ศีล
ค. สมาธิ ง. ปัญญา

๕๐. กุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ให้ผลแก่ผู้ปฏิบัติตามอย่างไร ?

- ก. ได้บุญ ข. เป็นคนดี
ค. เกิดในสุคติ ง. ถูกทุกข้อ
